

АКТУАЛЬНІСТЬ НАУКОВОЇ ДУМКИ З.І. СЛЕПКАНЬ ПОЗА ЧАСОМ В РОЗРІЗІ ГЕОМЕТРИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Зінаїда Іванівна Слєпкань була й залишиться еталоном викладачки та науковиці в галузі теорії та методики навчання математики для багатьох поколінь вчителів та науковців. Її наукові думки залишаються актуальними й існують поза часом.

В докторській дисертації, яка була захищена ще у радянські часи, вже було обґрунтовано важливі положення розвивального навчання, які проектуються і на процес компетентнісного навчання геометрії в школі [3].

Серед основних праць З.І. Слєпкань з методики навчання математики, в яких також розкриті й проблеми навчання учнів геометрії: «Психолого-педагогічні основи навчання математики» [3], «Методика навчання математики» [2], «Психолого-педагогічні та методичні основи розвивального навчання математики» [4]. В даних роботах розкрито психологічні закономірності окремих навчальних процесів: набуття математичних понять, розв'язування задач, доведення теорем. На основі психологічних теорій навчально-дидактичних систем розглядаються методи вдосконалення навчально-пізнавальної діяльності учнів під час вивчення шкільного курсу математики, а також раціональні шляхи управління цією діяльністю. Дані ідеї стали фундаментом побудови концепції геометричної освіти в Україні. Актуальною залишається ідея застосування загальних орієнтирів та спеціальних схем у процесі формування умінь учнів. У сучасних умовах такі схеми пов'язують з евристичними та компетентностями.

Основні методичні ідеї З.І. Слєпкань щодо навчання геометрії в школі можна визначити наступними положеннями:

✓ означувані поняття на перших уроках геометрії можна вводити конкретно – індуктивним і абстрактно – дедуктивним методами [2];

✓ досвід показує, що учням складніше застосовувати ознаки, ніж властивості фігур, тому доцільно сформулювати учням загальний орієнтир застосування вивченого теоретичного матеріалу до розв'язування задач;

✓ під час вивчення основних геометричних побудов доцільно скористатися алгоритмічним підходом, а саме домогтися від кожного учня засвоєння алгоритму основної побудови [2];

✓ готові доведення повинні виступати як моделі, на яких учні навчаються загальних і специфічних дій і прийомів розумової діяльності, що лежать в основі вміння доводити, застосовувати різні методи доведення, самостійно шукати доведення за аналогією з вивченим. Крім того, при частково-пошуковому вивченні готових доведень (евристична бесіда) вчитель розкриває учням шляхи відкриття способу доведення, вчить їх обґрунтовувати, міркувати, самостійно шукати окремі елементи доведення [3];

✓ доведення теорем і розв'язування більшості задач на доведення, що стосується властивостей і ознак геометричних фігур можна організувати диференційовано: тим учням, які мають достатню підготовку, запропонувати самостійний пошук доведення, а тим, хто відчуває труднощі у навчанні, розглянути готове доведення за підручником [2];

✓ вивчення наступного геометричного матеріалу слід починати з повторення і систематизації тих знань і умінь, які учні вже мають із попередніх тем [4];

✓ згідно з теорією поетапного формування розумових дій важливо заздалегідь поступово відпрацювати кожен розумову дію, яка є складовою діяльності учнів щодо розв'язування задач певним методом;

✓ основні шляхи підвищення ефективності уроків: раціональний вибір мети уроку, його змісту і структури; застосування методів і прийомів роботи, що активізують пізнавальну діяльність учнів, розвивають їх творчі здібності й інтерес до математики; вміле поєднання колективних, групових та індивідуальних форм навчання; використання різних форм самостійної роботи учнів; удосконалення системи вправ; раціональне використання наочних посібників та технічних засобів навчання; удосконалення форм контролю успішності учнів; поєднання теорії з практичною діяльністю учнів; удосконалення міжпредметних зв'язків; підвищення інтересу учнів до математики; посилення органічного зв'язку навчання та виховання на уроках математики [5].

Це лише невеликий перелік актуальних сучасних проблем, у розв'язанні яких є безцінним науковий і методичний доробок Зінаїди Іванівни Слєпкань.

Література

1. Слєпкань З.И. Методическая система реализации развивающей функции обучения математики в средней школе: дисс. в форме науч. доклада на соиск. уч. степ. доктора пед. наук: 13.00.02 / З.И. Слєпкань. – М. – 1987. – 37 с.
2. Слєпкань З.И. Методика навчання математики: підручник для студентів математичних спеціальностей вищих педагогічних навчальних закладів / З.И. Слєпкань. – 2-е вид. перероб. та доп. – К. : Вища школа. – 2006. – 582 с.
3. Слєпкань З. И. Психолого-педагогічні основи навчання математики / З.И. Слєпкань . – К.: Рад. Школа. – 1983 р. – 192 с.
4. Слєпкань З.И. Психолого- педагогічні та методичні основи розвивального навчання математики / З.И. Слєпкань. – Т.: Підр. і пос., 2006. – 239 с.
5. Слєпкань З.И. Формування творчої особистості учня в процесі навчання математики / З.И. Слєпкань // Математика в школі. – 2003. – № 1. – С. 6–9, №3. – С. 7–13.

Волошена В.В. Актуальність наукової думки З.И. Слєпкань поза часом в розрізі геометричної компетентності.

Анотація. У статі зроблено аналіз робіт З.И. Слєпкань з точки зору розвитку геометричної освіти, виокремлено основні, на нашу думку, ідеї, які залишаються актуальними в компетентнісному навчанні. Наразі, найбільш актуальною залишається ідея застосування загальних орієнтирів та спеціальних схем у процесі формування умінь учнів. У сучасних умовах такі схеми пов'язують з евристичними та компетентностями.

Ключові слова: геометрія, евристика, компетентність, урок.

Voloshena V.V. The relevance of scientific thought Z.I. Slepkan out of time in terms of geometric competence.

Abstract. The article analyzes the works of Z.I. Slepkan in terms of geometric education singled basic, we believe that the ideas that are relevant in competency training. Currently, the most relevant, in our opinion, is the idea of applying general guidelines and special schemes in the process of forming students' skills. In modern conditions, such schemes are associated with heuristics and competencies.

Key words: geometry, heuristics, competence, lesson.

Волошена В.В. Актуальность научной мысли З.И. Слєпкань вне времени в разрезе геометрической компетентности.

Аннотация. В статье сделан анализ работ З.И. Слєпкань с точки зрения развития геометрического образования, выделены основные, по нашему мнению, идеи, которые остаются актуальными в компетентностном обучении. Сейчас наиболее актуальной остается идея применения общих ориентиров и специальных схем в процессе формирования умений учащихся. В современных условиях такие схемы связывают с эвристическими и компетенциями.

Ключевые слова: геометрия, эвристика, компетентность, урок.